

په یو نظر کې

د کابل ولایت په مرکز کې فعالیتونه

پروگرام: کانونو په سکتور کې د بڼې حکومتوالی څخه ملاتړ

دستور ورکونکي اداره: د آلمان د اقتصادي همکاریو او پراختیا وزارت (BMZ)

شریک: د افغانستان د کانونو وزارت

پلی کونکي اداره: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Provinces: کابل

د پروگرام موخه: د کان ایستني د صنعت شفافیت او کنټرول په دولتي عوایدو د تنظیم، د پانګونو د هڅونې او د اداري فساد پر ضد د اوږدمهالې مبارزې سره مرسته وکړي

Overall term: غویی ۱۳۹۲ - زمري ۱۳۹۷

اضافي معلومات

• Fact sheet: Sustainable Mining for Economic Growth
(https://www.ez-afghanistan.de/sites/default/files/2017-7-MinGov-d-7_Pashto.pdf)

اړیکه

Frank Schmitz GIZ GmbH د کانونو

د اقتصادي ودې په موخه د کانونو

دوامداره ایستنه

په افغانستان کې د کان ایستني سکتور یو پیر ستر اقتصادي پوتنسیال دی چې کولای شي د هیواد پرمختګ پیر زیات کړي. د دغه سکتور د بشپړ کارونې په موخه د آلمان فدرال حکومت د افغانستان د اړونده مراجعو څخه ملاتړ کوي چې په اوږدمهال کې کان ایستنه د نوښتونو د هڅولو او د شفافیت په رواجولو سره ترسره کړي.

وضعیت

افغانستان د کانونو لکه لیتیم، وسپنه، کمیابه فلزات، سره زر او کوبالت له پلوه بډای دی. که چېرې د دې هیواد کانونه په پایښتونکي او اغیزمنه توګه وایستل شي، دا هیواد کولای شي د نړۍ د خامو توکو په یو له تر ټولو مخکښو صادرونکو هیوادونو باندې بدل شي. د نوموړو کانونو د کارولو مالیات به بسیا وکړي چې افغانستان نړیوالو مرستو ته نور مهتاج نشي.

خو دغه کانونه په پایښتونکي تګه نه ایستل کېږي. د هغوی څارنه او کنټرول هم شفاف ندی، د ایستلو جواز پیر کم یا هیڅ شتون نلري. یوازې یو شمیر محدود نړیوال شرکتونه تر اوسه د افغانستان د کانونو په سکتور کې فعالیت کوي. راجسترشوي دولتي ارقام او عواید مفصل ندی او حتی د افغانستان د کانونو وزارت هم یو عمومي اجمال نلري او د پرسونل، سازمانی او اداري امکاناتو د ستونزو سره مخامخ دی.

موخه

د دې پروگرام موخه داده چې د کانونو ایستل په هیواد کې په شفافه او جوړښتي توګه ترسره شي ترڅو له یوې خوا دولتي عواید په منظمه توګه بیرته د هیواد په پراختیا کې جاري شي او له بلې خوا د کان ایستنو په صنعت کې پانګونې ګټورې شي.

ګام اخیستنګام اخیستنه او پایلې

په بیلابیلو ولایاتو کې د تخنیکي او اداري روزنیزو پروگرامونو له برکته د کان ایستني مفتشان کولای شي اداري او د څارنې دندې په غاړه واخلي چې د کانونو د وزارت له

بښه حکومتولی د پراختیا پروژي مدیر
frank.schmitz@giz.de

خوا هغوی ته سپارل کيږي. د دې وزارت کارکوونکوي هم په نوموړو روزنيزو پروگرامونو کې گډون کوي ترڅو د جواز غوښتنلیکونه په بڼه توگه پروسس کړي او د کان ایستني د سکتور مقررات د سرمشق په توگه وکاروي.

د ادارو د وړتیا او پوهې د کچې په لوړولو سره د پانگوني وضع سمون مومي او د کانونو د څارني ادارې د کان ایستني لړۍ د قانون سره سم کنترولوي.

سربيره پردې د شفافیت زیات شمیر ستندريونه د اداري فساد سره د مبارزې او د کان ایستني د کنترول په موخه پلي کيږي. د دې تر څنګ افغان حکومت هڅه کوي چې د استخراج د صنعت د شفافیت د نوښت (Extractive Industries Transparency Initiative - EITI) غړیتوب په لاس راوړي. دغه سازمان د خامو توکو د صنایعو، دولت او مدني ټولني ترمنځ همکاري هڅوي او غواړي د خامو توکو څخه دولتي عواید تعقیب او اعلان شي. دا کار په پای کې په خامو توکو کې د پانگوني د یوې پیرې باثباته او سمون ورکړل شوې وضعې د منځته راتلو سبب ګرځي. د بیلابیلو لوبغاړو تر منځ د پیاوړتیا او د شفافیت او رویتوب له لارې په پای کې د دولت په نسبت د خلکو باور ټینګيږي. دا پروگرام د افغانستان کارکوونکو د مسلکي روزنې او د بهرنیو کانونو د لیدني له لارې د افغان حکومت څخه ملاتړ کوي چې بین المللی ستندريونه وکاروي او شفافیت تامین کړي ترڅو په ۱۳۹۷ کال کې د نوموړي نړیوال سازمان غړیتوب په لاس راوړي.